

Software development lifecycle

Maarten Troost – Jens Baetens

Project Lifecycle

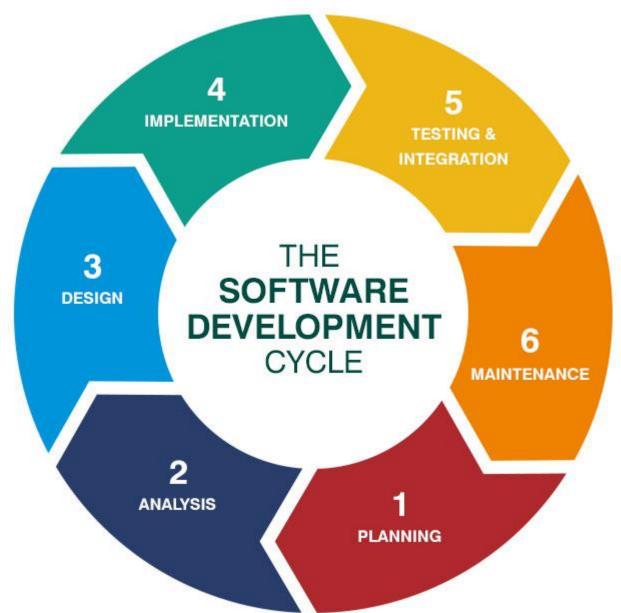

Wat zit in de lifecycle?

Welke fasen doorloopt het ontwikkelen van een software/hardware product?

Wat zit in de lifecycle?

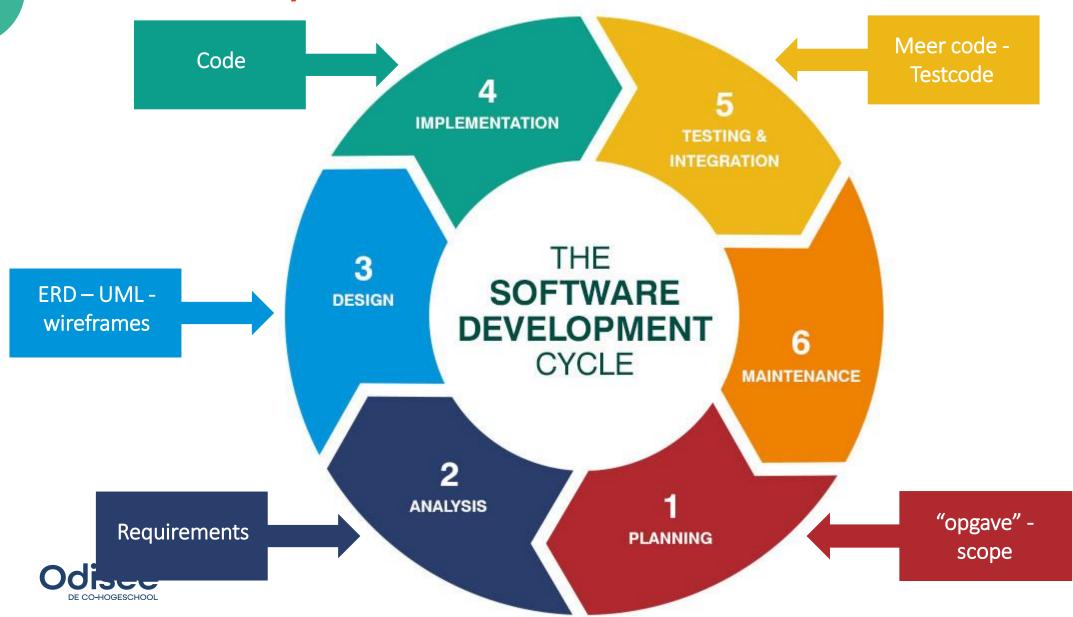

Wat wil dit zeggen voor de project lifecycle?

- Doorgronden van de probleemstelling => analyse
- Opstellen van lijst requirements => analyse
- Toekennen van de verantwoordelijkheden => design
- Herhaal:
 - JUnit test maken (op basis van de lijst)
 - Schrijf code (eerst het skelet, daarna de details)
 - Refactor
 - Javadoc-documentatie schrijven
- En daarna ... de GUI dus

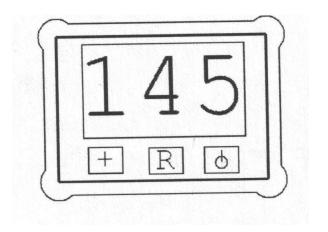
Wat zit in de lifecycle?

Requirements

Hoe beschrijf je een applicatie?

Methode 1: Beschrijving in natuurlijke taal

- Een teller dient om het aantal malen van een bepaalde gebeurtenis bij te houden.
- Hij kan in- en uitgeschakeld worden.
- Indien een teller ingeschakeld is, dan bezit hij de mogelijkheid de huidige stand mee te delen.
- Nog steeds als hij ingeschakeld is, kan de teller met 1 verhoogd worden.
- Hij kan ook terug op 0 gezet worden.
- Indien een teller uitgeschakeld is, geeft de display steeds een 0 weer en reageren de knoppen om te resetten en de waarde te verhogen niet.

Methode 2: Grafische beschrijving

- Bijvoorbeeld via UML
 - Unified Modelling Language

Teller

- waarde: int
- tellerStaatAan: boolean
- Teller()
- increment(): void
- reset(): void
- getWaarde(): int
- zetTellerAan(): void
- zetTellerUit(): void
- staatTellerAan(): boolean

Methode 3: Beschrijving in programmeertaal

```
package be.odisee;
* @author Jens Baetens
public class Teller {
   private boolean tellerStaatAan;
   public Teller(){
        this.tellerStaatAan = false;
   public void increment(){
        if (tellerStaatAan){
            this.waarde++;
```

```
* Zet waarde van Teller op 0.
public void reset(){
    if (tellerStaatAan){
        this.waarde = 0;
public int getWaarde(){
    if (tellerStaatAan) {
/** Zet teller aan en zet waarde op 0 */
public void zetTellerAan(){
public void zetTellerUit(){
    this.waarde = 0;
public boolean staatTellerAan(){
```


Requirements

- Natuurlijke taal
- Beschrijft de functionaliteiten
- Omschrijft de verantwoordelijkheden

- Pro: verstaanbaar voor iedereen
- Con: niet precies, interpretatie mogelijk, domeinkennis nodig

■ Het formaliseren van requirements, zodat ze minder interpreteerbaar worden, komt aan bod in Business Analysis.

Requirements

High level requirements

Bevatten weinig detail

■ Voorbeelden:

- Een teller kan verhoogd worden of gereset worden.
- Een teller kan aan- of uitstaan waardoor het niet kan veranderen.

(Low level) Requirements

- Vermelden alle functionaliteiten in detail
- Voorbeelden:
 - De ingeschakelde teller met 1 verhoogd worden.
 - Hij kan ook terug op 0 gezet worden.

Welke kenmerken heeft een goed requirement?

Wat zijn goede requirements? Wat kan beter?

■ Voorbeeld 1:

Een ticket klasse kan valideren of een ticket geldig is (true of false).

■ Voorbeeld 2:

Bepaal met de zeef van Erathostenes of een getal een priemgetal is.

■ Voorbeeld 3:

- Het printen moet snel gebeuren, voor de gebruiker het toestel verlaat.

Requirements

- Lijst
- Korte zinnen
- Opsplitsen per onderwerp
- Moet verifieerbaar/meetbaar zijn
- Vanuit het gezichtspunt van de gebruiker. Dit kan een persoon maar ook andere software (vb API gebruiker) zijn.
- Uitputtend: alles vermelden
- Beschrijft GEEN implementatie: niet vermelden van hoe dit gerealiseerd wordt maar enkel uiterlijke kenmerken

Wat zijn goede requirements? Wat kan beter?

■ Voorbeeld 1:

Een ticket klasse kan valideren of een ticket geldig is (true of false).
 Een ticket kan op geldigheid worden gevalideerd.

■ Voorbeeld 2:

- Bepaal met de zeef van Erathostenes of een getal een priemgetal is.
- Bepaal of een getal een priemgetal is.

■ Voorbeeld 3:

- Het printen moet snel gebeuren, voor de gebruiker het toestel verlaat.
- De print activiteit moet afgerond zijn binnen de 5 seconden na de bevestiging.

Van requirements naar verantwoordelijkheden

- Koppel aan elke requirement 1 klasse
- Of meerdere klassen indien er een opsomming in het requirement staat
- Indien mogelijk, bepaal de naam van de methode welke het requirement zal implementeren
- Een goede klasse of methodenaam vertelt welk requirement deze invult
- Denk aan het Single Responsability Principle! Splits alle verantwoordelijkheden op.

Van requirements naar verantwoordelijkheden

- Een ticket kan op geldigheid worden gevalideerd.
 - => Class ticket, method isGeldig()
- OF => Class ticketValidator
- Bepaal of een getal een priemgetal is.
 - => PrimeNumber.isPrime(Integer number)
- OF => Integer.isPrime()
- De print activiteit moet afgerond zijn binnen de 5 seconden na de bevestiging.
 - => Bestelling.print()
- OF => PrintService.acceptJob(bestelling)

Oefening van requirements naar verantwoordelijkheden

- Requirements:
- a) We simuleren een broodrooster welke gedurende 1 minuut roostert als we de broodrooster starten.
- b) De broodrooster kan 2 sneden tegelijk roosteren
- c) Een temperatuurregelknop op het apparaat bepaalt hoeveel weerstand het apparaat levert
- Bepaal welke klasse / variabele / methode verantwoordelijk is.

Oefening van requirements naar verantwoordelijkheden

- Requirements:
- a) We simuleren een broodrooster welke gedurende 1 minuut roostert als we de broodrooster starten.
 - => klasse Broodrooster, methode Broodrooster.start()
- b) De broodrooster kan 2 sneden tegelijk roosteren
 - => Integer Broodrooster.aantalSneden
- c) Een temperatuurregelknop op het apparaat bepaalt hoeveel weerstand het apparaat levert
 - => Broodrooster.weerstand

Documentatie

Documentatie - Javadoc

- Platform voor genereren van documentatie voor Java applicatie
 - Zelfde stijl / manier voor alle applicaties
 - Gegenereerd op basis van documentatie in code
- Informatie over hoe de applicatie / klassen te gebruiken
- Voorbeeld: (google javadoc String)

https://docs.oracle.com/en/java/javase/15/docs/api/java.base/java/lang/String.html

Manieren voor documentatie

- □ // ... voor single line
- □/* ... */ voor commentaar tussen code lijnen
 - Voor extra toelichting van de code maar niet in de documentatie

- Commentaar wordt opgevangen bij genereren van documentatie
- Boven een methode / klasse
- Voeg minstens een beschrijving van klasse / methode / parameters / return waarde toe

Voorbeeld voor PetRock

```
* @version 0.1
public class PetRock {
   private String name;
    * @param name Naam van de steen
   public PetRock(String name) {
       this.name = name;
    * @return de naam
   public String getName() {
```


Genereren documentatie

■ Javadoc command line

■ IntelliJ IDEA:

Maak een directory javadoc aan in het project en genereer de documentatie via

Tools > Generate JavaDoc.

■ Zie ook Toledo > inhoud > Hoe java documentatie schrijven

iavac

Ctrl+Shift+Y

VCS Window Help

Tasks & Contexts

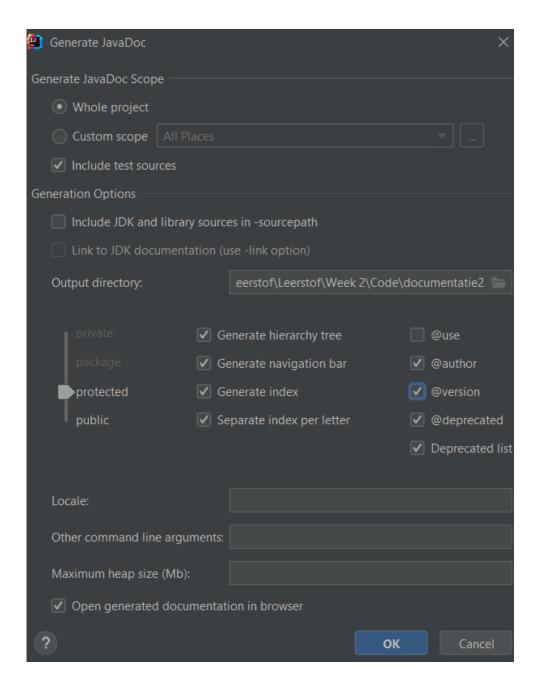
IDE Scripting Console

Generate JavaDoc...

👺 Code With Me...

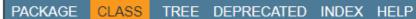
Genereren documentatie

- Javadoc command line
- Via IntelliJ

Genereren documentatie

PREV CLASS NEXT CLASS

FRAMES NO FRAMES

SUMMARY: NESTED | FIELD | CONSTR | METHOD DETAIL: FIELD | CONSTR | METHOD

be.odisee

Class PetRock

java.lang.Object be.odisee.PetRock

public class PetRock extends java.lang.Object

Deze klasse stelt een huisdier-steen voor met een naam en of de steen gelukkig is

Version:

0.1

Author:

Jens Baetens

Constructor Summary

Constructors

Constructor and Description

PetRock(java.lang.String name)

Constructor voor het aanmaken van het object met een naam, standaard geluk is false

Best practices

- Zie Toledo > Inhoud > Hoe javadocumentatie schrijven.
- Alle klassen worden van een Javadoc comment voorzien bovenaan.
- Ook alle public en protected methoden en variabelen.
- In de Javadoc comment schrijf je de verantwoordelijkheden neer.
- Beschrijf alle parameters, return values en exceptions.
- Vermeld alle beperkingen of kennis welke de gebruiker van je method of class kan nodig hebben.

Javadoc en het codeskelet

■ In de Javadoc documenten zie je het codeskelet. Dat is de vorm van de code zonder de uitvoerbare code. Of nog: alle code zonder de body van de

```
/** Deze comment toont de verantwoordelijkheden van de klasse en is deel van het codeskelet
methods.
                    * Verantwoordelijkheid: een voorbeeld van een codeskelet zijn */
                   class CodeSkelet {
                      //Een private variabele heeft geen javadoc nodia
                      private final long myConstant;
                      protected final List<CodeBot> botten;
                       /** Een constructor wel. Deze initialiseert klassevariabelen
                        * @param botten Alle botten waaruit het skelet wordt opgebouwd
                      public CodeSkelet(List<CodeBot> botten) {
                                                                                                         Method
                       /** Verantwoordelijkheid is het bepalen welke botten niet structureel nodig zijn
                                                                                                           body
                        * @return de overbodige botten */
                       public List<CodeBot> overbodigeBotten(
```


Javadoc en het codeskelet

Class CodeSkelet

java.lang.Object[™] be.odisee.CodeSkelet

public class **CodeSkelet** extends Object[™]

Deze comment toont de verantwoordelijkheden van de klasse en is deel van het codeskelet Verantwoordelijkheid: een voorbeeld van een codeskelet zijn

_		
		uctors
L.O	nsiri	ICIOIS
	11041	401010

Constructor Description

CodeSkelet(List[©]<be.odisee.CodeBot> botten) Een public constructor moet wel javaodc krijgen.

Method Details

overbodigeBotten

public List[™] <be.odisee.CodeBot> overbodigeBotten()

Verantwoordelijkheid is het bepalen welke botten niet structureel nodig zijn

Returns:

de overbodige botten

Oefening documentatie verantwoordelijkheden

- a) We simuleren een broodrooster welke gedurende 1 minuut roostert als we de broodrooster starten.
 - => klasse Broodrooster, methode Broodrooster.start()
- b) De broodrooster kan 2 sneden tegelijk roosteren
 - => Integer Broodrooster.aantalSneden
- c) Een temperatuurregelknop op het apparaat bepaalt hoeveel weerstand het apparaat levert
 - => Broodrooster.weerstand

Schrijf het codeskelet van deze verantwoordelijkheden inclusief de javadoc

Oefening documentatie verantwoordelijkheden oplossing

- Requirements:
- a) We simuleren een broodrooster welke gedurende 1 minuut roostert als we de broodrooster starten.
 - => klasse Broodrooster, methode Broodrooster.start()

```
/**
 * Deze klasse stelt een broodrooster voor met 1 knop: een temperatuurregelaar
 */
class Broodrooster {

/**
 * Req a) Start het roosteren gedurende 1 minuut
 */
public void start() {}
```


Oefening documentatie verantwoordelijkheden oplossing

- b) De broodrooster kan 2 sneden tegelijk roosteren
 - => Integer Broodrooster.aantalSneden

```
/**
* Req b) Bepaalt hoeveel sneden tegelijk geroosterd worden
*/
private final Integer aantalSneden=2;
```

- c) Een temperatuurregelknop op het apparaat bepaalt hoeveel weerstand het apparaat levert
 - => Broodrooster.weerstand

```
/** Req c) De elektrische weerstand zoals bepaald door de temperatuurregelaar */
private Double weerstand;
public void setWeerstand(Double weerstand) {}
```


Oefening verantwoordelijkheden tekenen

- a) Wijs de requirements toe aan nieuwe klassen/methods/variabelen. Dit is een onderdeel van een tekenprogramma.
- 1. Op een doek kunnen verschillende figuren getekend worden: vierkanten en cirkels.
- 2. Elke cirkel wordt gedefinieerd door het punt van de oorsprong en de diameter.
- 3. Bereken of er tussen 2 opgegeven cirkels overlap is, dat is of een deel van een cirkel over de andere cirkel ligt.
- 4. Bereken welke cirkels overlappen.
- b) Schrijf het codeskelet met javadoc documentatie van bovenstaande verantwoordelijkheden.

UML

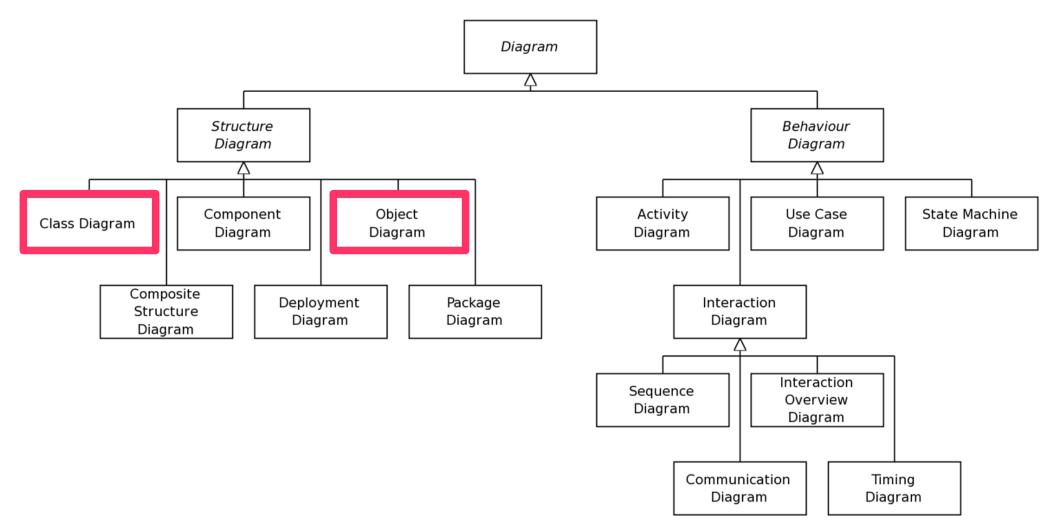

UML of Unified Modelling Language

- Set van symbolen en syntaxregels om software grafisch voor te stellen
- Tussen natuurlijke taal en code
- Voordelen
 - Gedachten ordenen
 - Discussiëren over de architectuur/ontwerp
 - Aftoetsen van volledigheid/kwaliteit: Is er aan alles gedacht? Wat ontbreekt?
 - Complexiteit reduceren en overzicht behouden
- Er bestaan tools om UML in code om te zetten en omgekeerd

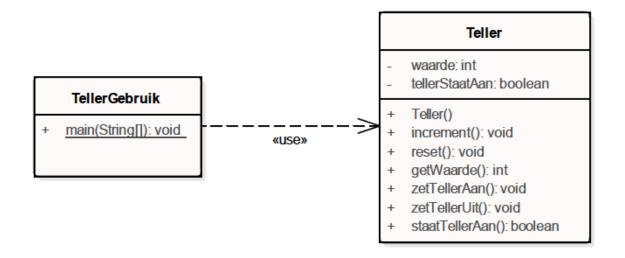

Soorten UML-diagrammen

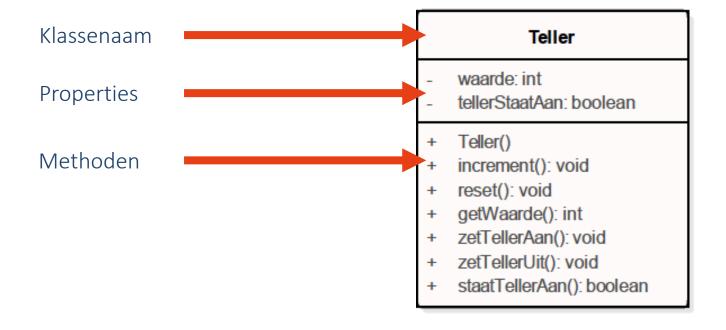

Het UML – klassendiagram van de Teller applicatie

Schema van een klasse

Attributen / Eigenschappen / Properties

Teller

- waarde: int
- tellerStaatAan: boolean
- + Teller()
- + increment(): void
- + reset(): void
- + getWaarde(): int
- + zetTellerAan(): void
- + zetTellerUit(): void
- + staatTellerAan(): boolean

```
public class Teller {
    private int waarde;
    private boolean tellerStaatAan;
```

Elk attribuut heeft 3 kenmerken:

1. Zichtbaarheid

- voor private
- + voor public
- # voor protected

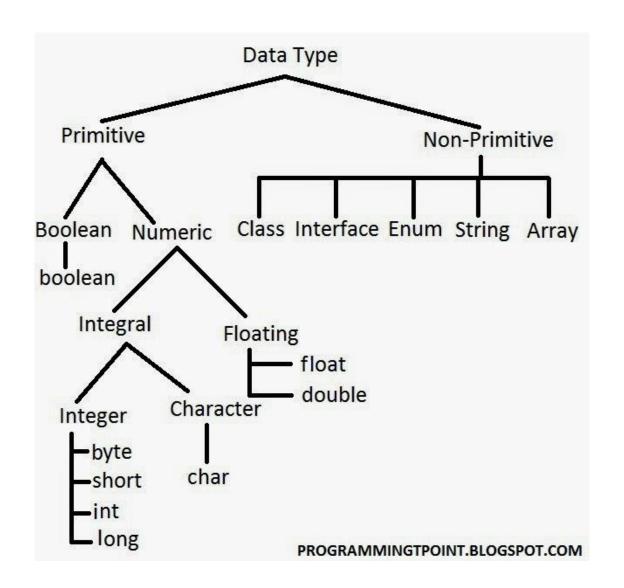
2. Type

Type of klasse van de variabele

3. Naam

begint met kleine letter heeft betekenis

Welke sleutelwoorden zijn er

- Voor visibility
 - public
 - private
 - protected
 - package

■ static

- Property gedeeld door alle objecten in de klasse
- Property van de klasse, niet van het object

■ final

- Voor constanten
- Kan enkel in de constructor of declaratie ingesteld worden

Methodes

Teller

- waarde: int
- tellerStaatAan: boolean
- + Teller()
- + increment(): void
- + reset(): void
- + getWaarde(): int
- + zetTellerAan(): void
- + zetTellerUit(): void
- + staatTellerAan(): boolean

```
public Teller(){
    this.waarde = 0;
    this.tellerStaatAan = false;
}

/**
    * Vermeerder waarde van Teller met 1.
    * Heeft geen effect als de teller uit staat.
    */
public void increment(){
    if (tellerStaatAan){
        this.waarde++;
    }
}
```

```
Elke methode heeft 3 kenmerken:
```

1. Zichtbaarheid

- voor private
- + voor public
- # voor protected

2. Return type

Type of klasse van de return-waarde

3. Naam

begint met kleine letter behalve de constructor

```
public int getWaarde(){
   if (tellerStaatAan) {
      return this.waarde;
   } else {
      return 0;
   }
}
```

UML – object diagram

t1: Ticket

ticketnummer = 1234567 klantnummer = 123456

::Ticket

+ controleerTicket(): boolean

hans: Bezoeker

gsmNummer = 0486/123456

e-mail-adres = hans.vandenbogaerde@gmail.com

gemeente = Mechelen postnummer = 2800 adres = Groenstraat 10 voornaam = Hans

naam = Vandenbogaerde

::Bezoeker

- + voegTicketToe()
- bewaarGegevens()

t2: Ticket

ticketnummer = 1234568 klantnummer = 123456

::Ticket

+ controleerTicket(): boolean

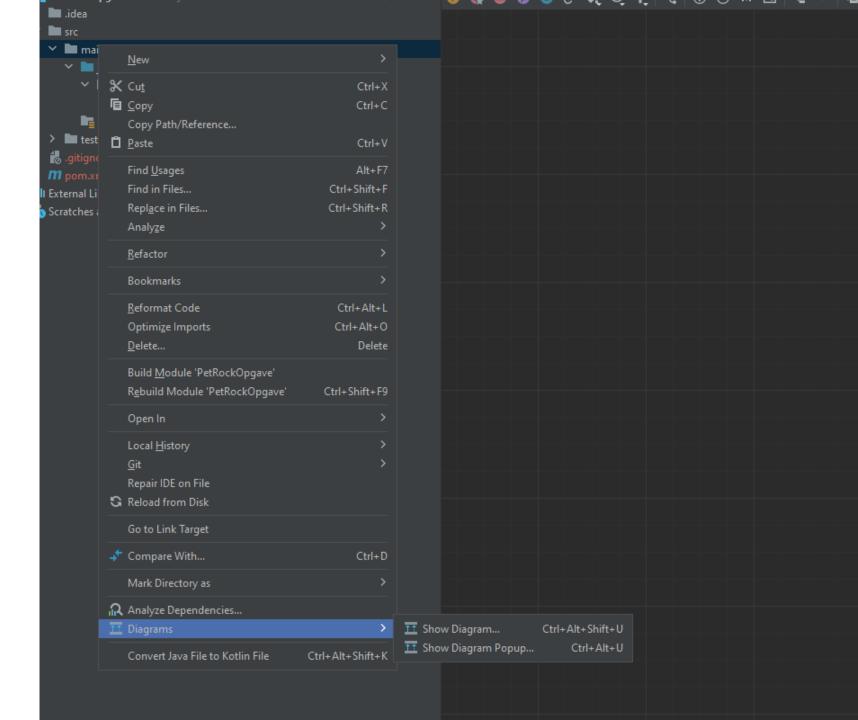
:Ticket

ticketnummer = 1234569 klantnummer = 123456

::Ticket

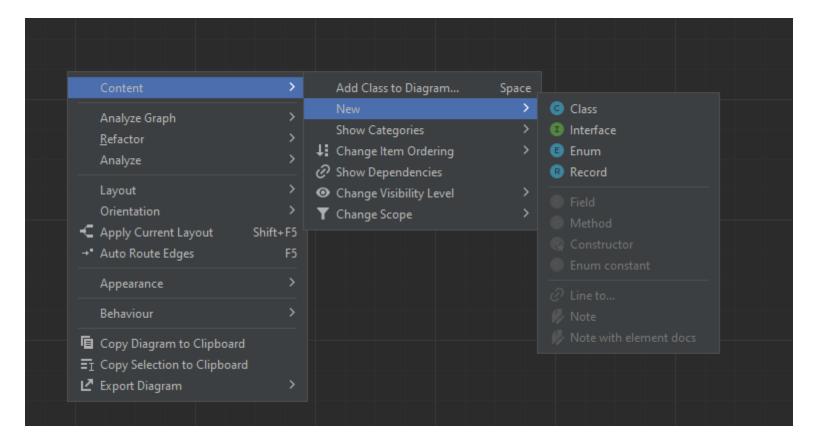
+ controleerTicket(): boolean

■ Voeg een klasse Mens toe

Automatisch ook code-file toegevoegd

```
out

Src

Image: Be.odisee

Main

Teller

Mens

Code.iml

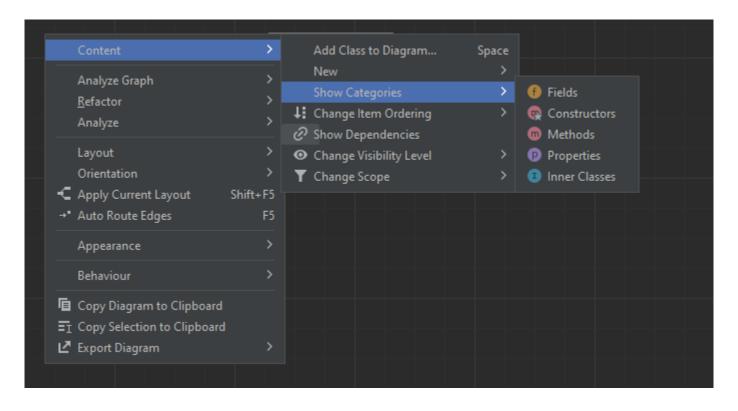
Illi External Libraries

Scratches and Consoles
```


■ Toon meer informatie

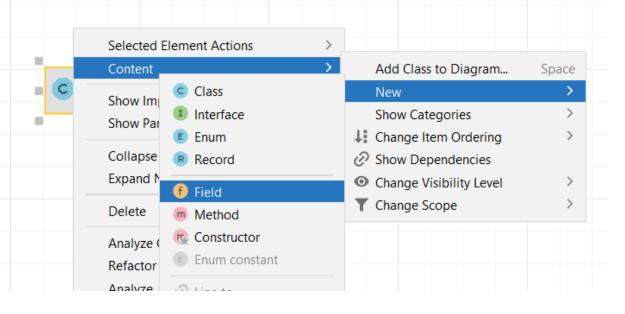

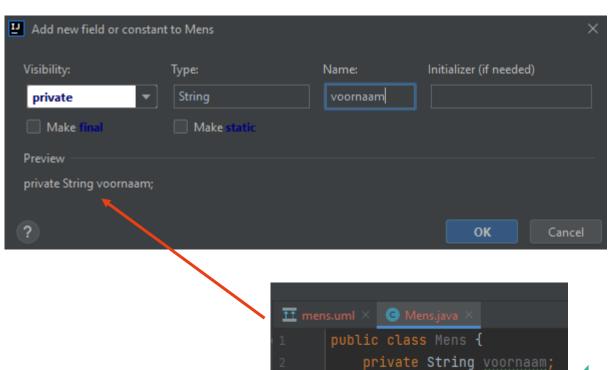

Toon fields en methods

■ Voeg properties (fields) / methoden / constructors toe

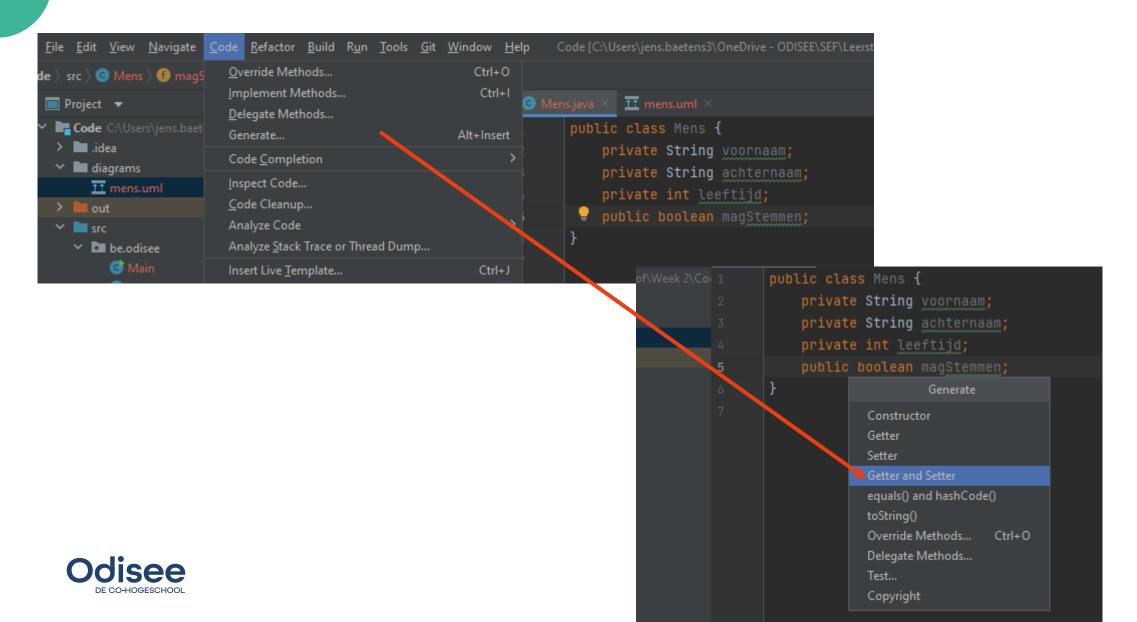

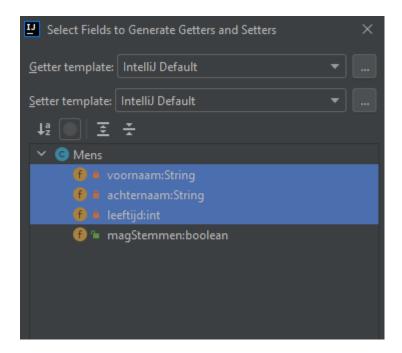
- Oefening: Voeg de volgende properties toe
 - achternaam: string private
 - leeftijd: int private
 - magStemmen: bool public

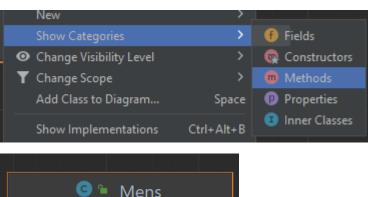
Voeg getter en setters toe voor de private properties

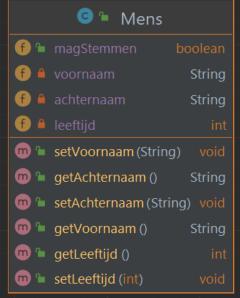

Voeg getter en setters toe voor de private properties


```
public String getVoornaam() {
   return voornaam;
public void setVoornaam(String voornaam) {
   this.voornaam = voornaam;
public String getAchternaam() {
   return achternaam;
public void setAchternaam(String achternaam) {
   this.achternaam = achternaam;
```


■ Waarom moet de public property dit niet hebben?

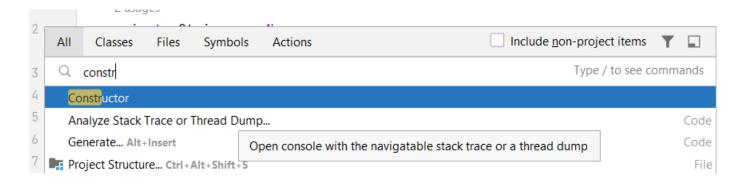
Oefening: Genereer een constructor

■ Welke properties moeten gekozen worden bij het genereren van de constructor?

Oplossing: Genereer een constructor

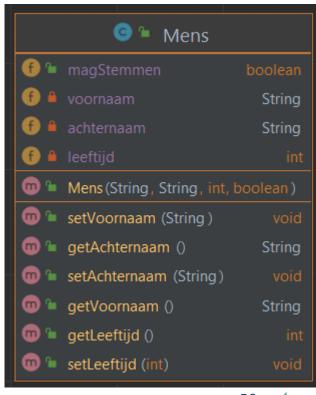
■ Gebruik de shortcut shift + shift voor het opzoeken van commands, code, ...

■ Resultaat

```
public Mens(String voornaam, String achternaam, int leeftijd, boolean magStemmen) {
    this.voornaam = voornaam;
    this.achternaam = achternaam;
    this.leeftijd = leeftijd;
    this.magStemmen = magStemmen;
}
```


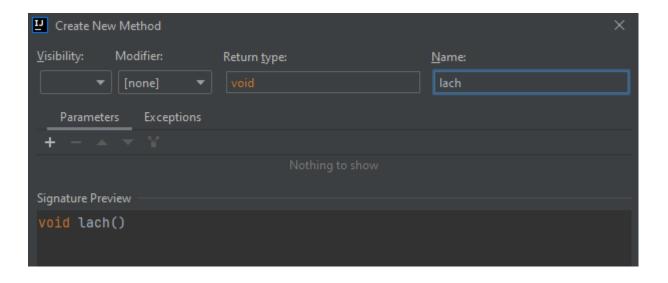

Oefening: Voeg methode lach toe

- Voeg via UML een methode lach toe
 - Return type is void
 - Geen parameters nodig
- Controleer in code of de methode is toegevoegd
- Implementeer de functie
 - Print naam van de gebruiker in console gevolgd door "Hahahahaha"

Oplossing: Voeg de methode lach toe

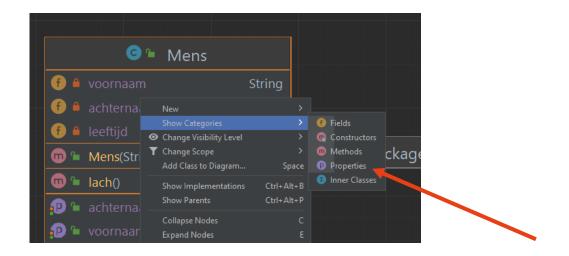
```
Mens
f 🎾 magStemmen
f 🔒 leeftijd
🎟 🎾 Mens (String , String , int , boolean )
匝 🎾 setVoornaam (String)
🕅 乍 getAchternaam ()
m = lach()
匝 🎾 setAchternaam (String)
🔟 🎾 getVoornaam ()
   getLeeftijd ()
   setLeeftijd (int)
```

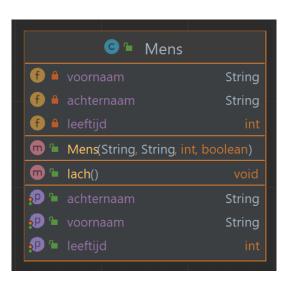
```
public void lach() {
   System.out.println(voornaam + " Hahahahahahahaha");
```


Overhead door getters en setters

■ Getters en setters kunnen gegroepeerd worden door

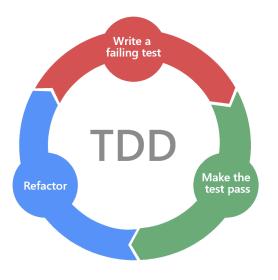
Test Driven Development

Test driven development

- Software ontwikkelingsproces sterk gesteund op schrijven van testen
- 3 fasen
 - Testing
 - Coding
 - Refactoring

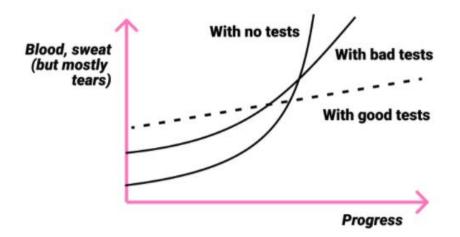
Testing framework in Java

- Testing framework
 - Zoeken van testen
 - Automatisch uitvoeren van testen
 - Bijhouden welke slagen en welke falen (gewenste output / exception)
- Junit
 - Voor C# is er NUnit
- Voor unit testing
 - Test "units" van code
 - Unit = zo klein mogelijk deel (vaak 1 methode)

Soorten testen

- Acceptatietesten
 - Testen of je geschreven applicatie voldoet aan de eisen van de klant
- Regressietesten
 - Testen of na wijzigingen niet-aangepaste code nog steeds werkt

Demo PetRock

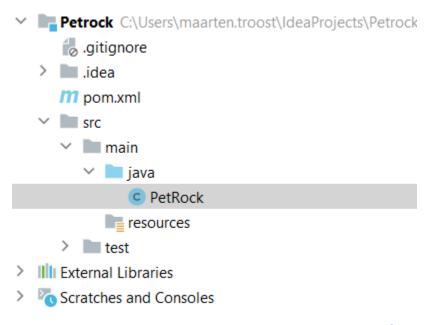
■ Maak eenvoudige klasse aan

```
public class PetRock {
   private String name;

public PetRock(String name) {
     this.name = name;
}

public String getName() {
     return name;
}
```

■ Zorg dat deze in de correcte directory staat De src/main/java dir of een subdir hiervan

Demo Petrock

```
Add Junit library to the pom.xml file
<dependencies>
  <dependency>
    <groupId>org.junit.jupiter
    <artifactId>junit-jupiter-api</artifactId>
    <version>5.9.2</version>
    <scope>test</scope>
  </dependency>
```

Zie ook https://mvnrepository.com/artifact/org.junit.jupiter/junit-jupiter-api

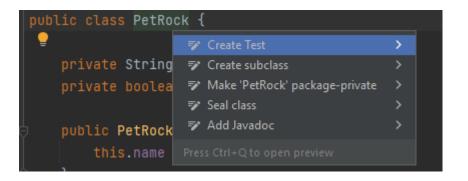

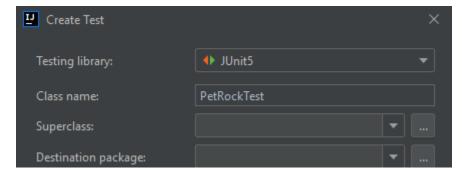
</dependencies>

Demo PetRock

■ Maak een TestKlasse aan

- Selecteer naam klasse
- Alt + Enter -> Create Test
- OF: Generate -> Test

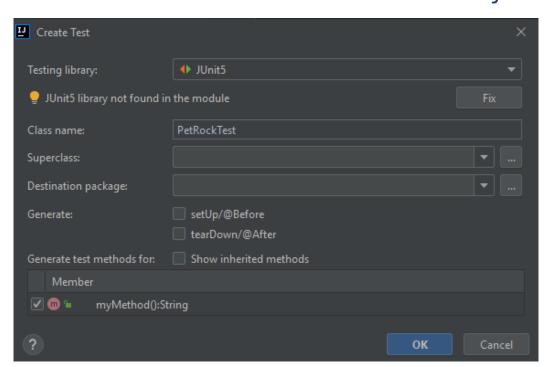

Demo PetRock: installatie JUnit

- Kies een naam = naam te testen klasse + Test
- Testingframework Junit5
- Selecteer voor welke methoden er een test moet zijn

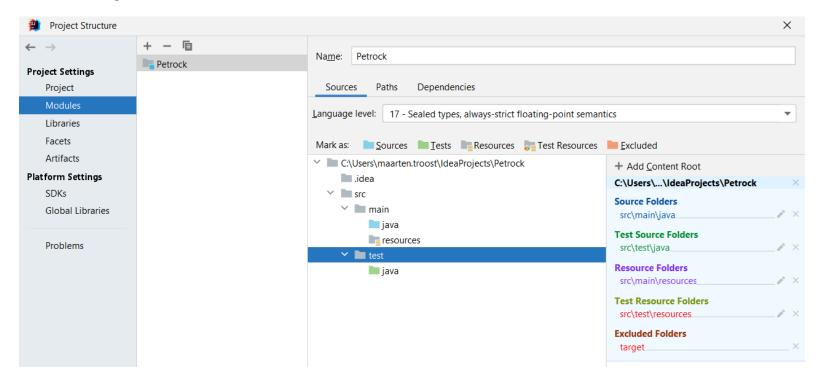

Demo PetRock: TestKlasse

■ Testen staan in de src/test dir of in de test directory. Deze kleurt groen. Indien niet pas je dit aan in de Project structure

Demo PetRock: TestKlasse

- Annotatie @...Test
 - Geeft aan dat de volgende methode een test is
 - Indien hier een rode tag is, is er iets mis
 - Intellisense kan dit oplossen

```
import static org.junit.jupiter.api.Assertions.*;

class PetRockTest {

   @org.junit.jupiter.api.Test
   void getName() {
       PetRock rocky = new PetRock( name: "Rocky");

       assertEquals( expected: "Rocky", rocky.getName());
   }
}
```

- Testmethode maakt een object aan en test of de code doet wat we ervan verwachten
- Rechtsklik op de methode en kies run om de test uit te voeren

- Voeg een test toe dat controleert of de PetRock gelukkig is of niet
 - Bij default is deze niet gelukkig

```
@Test
void isHappy_AtStart_ReturnsFalse(){
    PetRock rocky = new PetRock( name: "Rocky");
    assertFalse(rocky.isHappy());
```

■ Deze test faalt omdat de isHappy() methode niet bestaat

```
java: cannot find symbol
           method isHappy()
 location: variable rocky of type PetRock
```



```
Test Results
                                      "C:\Program Files\Java\jdk-18\bin\jav

✓ 

✓ PetRockTest

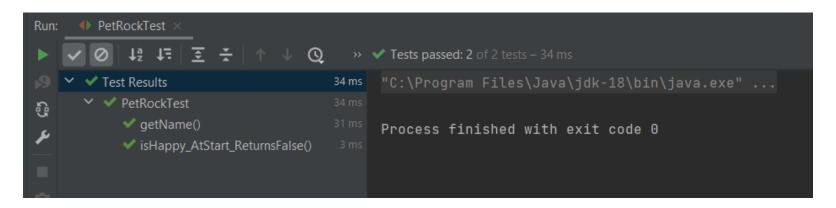
✓ getName()

                                       org.opentest4j.AssertionFailedError:
    isHappy_AtStart_ReturnsFalse()
                                       Expected :false
                                       Actual :true
```

■ Nu dat test faalt, schrijf (minimale) code om test te doen slagen

```
public boolean isHappy(){
   return false;
```

■ Alle testen slagen, schrijf opnieuw eerst test die faalt voor de nieuwe functionaliteit

- Volgende functionaliteit die we willen toevoegen is dat het object gelukkig is nadat ermee gespeeld is
 - Maak hierbij gebruik van een .play() methode
- Schrijf opnieuw eerst de test voor er gecodeerd wordt


```
QTest
void isHappy_AfterPlay_ReturnsTrue() {
    // Arrange or Given
    PetRock rocky = new PetRock( name: "Rocky");

    // Act or When
    rocky.play();

    // Assert or Then
    assertFalse(rocky.isHappy());
}
```

Waarom faalt deze test?

■ Vervolledig de code om de test te doen slagen

```
public class PetRock {
   private String name;
   public PetRock(String name) {
       this.name = name;
   public String getName() { return name; }
   public boolean isHappy(){
   public void play(){
       happy = true;
```


Best practices voor een goede test

- Leesbaarheid is heel belangrijk
 - Arrange Act Assert of Given When Then
- Act is maximaal 1 lijn, anders test je meerdere zaken
- In de assert moet je alle neveneffecten ook controleren en niet alleen de return waarde
 - Bvb als je een PetRock toevoegt aan je lijst van huisdieren

Best practices – Arrange Act Assert

```
QTest
void isHappy_AfterPlay_ReturnsTrue() {
    // Arrange or Given
    PetRock rocky = new PetRock( name: "Rocky");

    // Act or When
    rocky.play();

    // Assert or Then
    assertFalse(rocky.isHappy());
}
```


JUnit in IntelliJ

- Belangrijke toetsen combinaties
 - Alt + Enter om een testklasse aan te maken
 - Zorg ervoor via file -> project structure -> modules dat er een test directory is
 - Alt + Shift + F10 om run config in te stellen
 - Ctrl + Shift + F10 om geselecteerde config uit te voeren
 - Alle testen indien klasse geselecteerd
 - 1 test indien specifieke test geselecteerd

Belangrijke annotaties

- @BeforeAll / @AfterAll
 - Voor een gedeelde initialisatie van de testklasse
 - Aanmaken data, opzetten connecties, downloaden informatie
- @BeforeEach / @AfterEach
 - Voer initialisatie elke test opnieuw uit

Huiswerk / Opdracht

Toledo leerobjecten

- Onder cursusdocumenten -> Leerobjecten week 2
- Neem het door, beluister de filmpjes en maak nota's samenvatting voor in het leerverslag

